

Fängelseliv

En f. d. fånge

1910

Celldörren stänges om mig. Jag är fången. Nu gäller det att göra livet så drägligt som möjligt. Jag sätter mig på den runda stolen, vilande armen mot bordet, det bord som var afton förvandlas till säng. Där sitter jag nu och tänker. Jag betraktar »mitt rum», ser upp mot det låga fönstret: Jaha, där är ett tjockt och präktigt galler. Så låter jag blicken glida hän över de nakna, kala cellväggarna ned till dörren: Jaha, den är låst. Hånfullt grinar mig det lilla »titthålet» tillmötes. Utanför höres ett rasslande ljud och ett öga blickar in till mig, för att strax försvinna. Jag begynner omsorgsfullt räkna mina inventarier. Först servisen, som består av tvättfat, en mugg för vatten, spottburken. På en liten hörnhylla ser jag vidare en liten emaljerad bläckmugg samt en stor bastant sked som samtidigt får tjänstgöra som bordskniv. En butelj innehållande fotogen samt en liten lampa. På golvet intill en hörnpall stöder sig en ganska illa medfaren sopborste med dito skyffel. I motsatta hörn av cellen synes en liten lucka döljande en annan tingest.

Jag reser mig upp och begynner promenera fram och åter i den sex steg långa och tre steg breda cellen. På celldörren läser jag: »Ordning som *fånge* skall iakttaga.» Förgäves söker jag någon punkt, som angiver hur direktör, läkare, prästfan och fångvakter skall uppföra sig gent emot fången. Efter att ha kommit till den slutsatsen i min tankegång, att dessa människor äro ofelbara, griper jag en bok som ligger på hörnhyllan, och som jag, sedan dammet avtorkats, finner vara »den heliga skrift». Därpå finner jag flera småböcker inhöljda i tjockt damm. Jag slår upp en av dem och läser följande: »Fridens väg». Ja, det stämmer, tänker jag och lyssnar till cellens hämska tystnad. Jag läser vidare: »Hälsningsord till en fånge vid inträdet i fångelse.» Det var mycket artigt, tycker jag och fortsätter att läsa: »Olyckliga, djupt fallna, men ömt älskade människa! Du behöver nu en varm hälsning från en vän, som uppriktigt önskar din välfärd. Med denna bok hälsas du dvid ditt inträde här. Måtte genom guds nåd din vistelse här bliva dig till nytta» ... Ja-så, tänker jag, *den* »vännen». Jag lägger försiktigt samman boken och griper en annan, i den läser jag: »Sabbatsstunder i fångelse. Si din konung kommer»... Även den boken delar den föregående öde, i det jag finner en mycket liten bok: »Lilla katekesen». Den har jag läst, tänker jag och fattar nästa och sista boken: det är »Nykterhetsskrifter». Det var åtminstone något, tänker jag, kastar en blick mot det låga-fångelsefönstret, där det tjocka järngallret påminner mig om var jag befinner mig, och börjar läsa om alkoholens skadliga inflytande på människokroppen. Då och då höres ett prasslande ljud på celldörren och jag ser vaktens öga i titthålet. Så höres en klocka ringa. Klockan är tre. Om en stund öppnas celldörren av en vakt, som säger: »Mat». Jag kliver sakta fram mot dörren och ser ut, och värligen - det är mat. På *golvet* strax utanför celldörren ser jag en rätt stor emaljerad skål över vilken står en likaledes emaljerad, något kantstött tallrik på vilken ligger något vitt. Bredvid detta ligger *på golvet* ett runt föremål, ganska mörkt med ett runt hål uti. Jag tager skålen och det mörka föremålet i det jag drager mig baklänges in i cellen och vakten stänger dörren. Sedan jag plaserat de omtalade föremålen på bordet-sängen begynner en undersökning av det hela. Det vita som låg på tallriken är fläsk, fett sådant. Sedan jag borttagit tallriken finner jag att skålen är fylld med ärter, väl kokade sådana, samt det runda mörka föremålet åter är - en kaka bröd. Sedan jag uppsökt skeden-kniven började jag göra ett angrepp i ärtskålen. I det samma faller den runda brödkakan med en förfärlig duns i golvet och rullar gladeligen bort i ena cellhörnet, där jag låter den ligga, till dess jag slutat äta ärter eller middag. Dörren öppnas och skålen samt den runda kakan återställs på sin plats på golvet utanför. Jag återtager min bok och fortsätter att läsa. Nu börjar det bli mörkt och i detsamma öppnas min celldörr och vakten säger: »Lampan!» Jag räcker honom den. Han tänder och stänger dörren. Jag läser.

Återigen ringer klockan. Jag rusar upp från min stol, kastar boken på hyllan och i ett nu förvandlas bordet till en - järnsäng! Jag ordnar madrassen, lägger ut de styva lakanen och breder likaledes ut de varma filtarna, så är det bäddat. Nu av med kläderna, då detta är undanstökat öppnas åter celldörren och en vakt, åtföljd av en befäl, »går ronden». Vakten tager de av mig ihoplagda kläderna, släcker lampan, varefter båda säga ett automatiskt: »Godnatt!» Celldörren låses åter.

Sedan jag väl krupit ned mällan de kalla styva lakanen, söker jag förgäves såva. Jag ligger, allt under det jag lyssnar till ett egendomligt knackande, och betraktar den på fångelsecellens vägg återspeglade månens bleka strålar, och tänker, tänker tillbaka på ett förflutet liv. Jag tänker tillbaka på min barndomstid hur jag fader- och moderlös fraktades omkring likt en handelsvara i främmande händer. Jag tänker på ett liv fyllt av lidande och försakelser, där jag aldrig som barn fått smekas av en öm och kärleksfull moders hand. Jag ligger och tänker! Tänker på den tid jag som barn, då hungern blev som värst, bad till de kristnas gud, men aldrig fick jag någon hjälp. Jag tänker på livets oerhörda bitterhet, och hur orättvist allt är fördelat i världen. Så tänker jag på mina

medfångar, många av dem ha kanske av nöd tvungits till stöld och ha så hamnat här. Ja, jag ligger och tänker på de tusende lidande, o vad det ändå är tungt att leva. Vad det kännes hårt att alltid vistas på livets skuggsida, alltid bliva hatad, föraktad men aldrig bliva älskad och förstådd. O, hur skönt skulle det icke vara att en gång i livet bliva uppriktigt älskad! Att få bliva smekt av en varm kärleksfull hand och en gång få äga den vilken man älskar av hela sitt hjärta. Få äga henne helt... Jag somnar. Nu är jag icke mera fången, ty i drömmen är jag den friaste bland alla fria.

Åter en ny dag. Klockan är sex.

Återigen ljuder en signal. Upp! Vakten öppnar celldörren och jag går ut att hämta mina kläder vilka under natten legat utanför cellen. Sedan jag väl kommit i de gråa kläderna, förvandlas sängen till bord, cellen sopas och vädras och under tiden blir klockan sju. Om två timmar blir det mat. Jag går fram och åter, fram och åter: ett två, ett två. Klockan nio öppnas celldörren av vakten, som är försedd med en flaska fylld med mjölk. Jag räcker honom det lilla emaljerade måttet och sedan han givit mig min beskärda del av mjölken, tager jag den på golvet stående skålen innehållande gröt. Det är frukost. Sedan jag spiset, ställer jag, då vakten åter öppnar dörren, ut den tomma skålen.

Om en stund befaller vakten: »promenad». Nu bär det i väg ut på en av skyhöga plank omgiven gård, med avskilda gångar. Nära en halv timma får man nu andas frisk luft. I vaktornet står en man som med sin argusblick noga följer varje fånges rörelser. Jag ser endast en flik av den blå himmelen och strax intill det stora höga planket ett träd i vilket en fågel sitter och hälsar mig med sitt kvi-vitt kvivitt-vitt-vitt! Halvtimmen är gången, åter in i den dystra cellen.

Så går dagen, det blir kväll, natt och åter morgon.

Det är söndag. Återigen gröten, mjölken och promenaden. Intet tyckes vara annorlunda. Då öppnas celldörren - men endast litet, varvid en hake lägges på utifrån, och fången är fortfarande i säkert förvar. Jag hör ett buller, som om man flyttade en tung möbel. »Klart!» hör jag en röst ropa, varefter hostande och harklande förnimmes. Så höres en stämma ljuda: »Helig, helig, helig är herren Sebaot, hela jorden är full» o. s. v. Det är predikan. Så brusar orgelns toner genom fängelset. »Herren vare med eder» hör jag prästfan säga. Som svar på detta klämmer vakter och vakterskan i med sina lungors hela kraft ett »Med dig vare ock herren.» Stackars människor, tänker jag. Sedan prästfan länge och väl talat om dop, syndaförlåtelser och pånyttfödelse slutar han äntligen. Därefter böner i massa och spel och sång tills slutligen ett långdraget »A-a-a-m-en», som låter likt en dödssuck i den dystra cellen, förkunnar trollerinumret avslutat.

Dörren stänges åter. Jag sitter och tänker på de goda ärtorna, ty magen skriker av hunger. Då hör jag en sakta knackning. Jag lyssnar! Varifrån kom den? Ännu en gång två knackningar. Jag ser mot dörren. Ännu fyra kraftiga knackningar. Jag öppnar cellfönstret. Återigen knackningar. Då - jag rusar till väggen! Jag svarar. Ett-två, ett-två blir svaret från cellen bredvid. Det börjar ett sakta regelmässigt knäppande läte: ett-två-tre-fyra-fem. Jag räknar ut hela alfabetet och skriver och läser: »Hörde du prästen?» frågade han och jag svarar ja. »Han ljög», säger han. Ja, det gör alla präster, blev mitt svar. På så sätt samtala vi nu hela dagen. Han berättar om sitt liv och sina anförvanter och om sin flicka, som han säger sig så innerligt älska men som han ej får återse förr än om - två år.

Det är åter kväll och åter natt - men jag kan icke såva. Jag tycker mig se honom »därinne».

Så blir det åter morgon för att efter en tung pinsam dag åter bli kväll. Samma entoniga liv i längtan till frihetsdagen.

Det Anarkistiska Biblioteket

En f. d. fånge
Fängelseliv
1910

Tidningen Brand #8 1910

www.anarkistiskabiblioteket.se